Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237
Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 61. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 12-го БЕРЕЗНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 61. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 12, 1952. VOL. LX.

СОВЄТСЬКІ ДИПЛОМАТИ ОБМЕЖЕНІ ДО 25 МИЛЕВОГО ПРОСТОРУ

Вашинґтон. — Уряд Злучених Держав проголосив обмеження особистого руху тільки до 25-милевого радіюсу з міста Вашинґтону й Ню Йорку для совєтських дипломатів. Під „дипломатами" треба розуміти увесь персонал совєтської амбасади і їх родин; совєтських кореспондентів пресової агенції „Тасс", кореспондентів комуністичного щоденника „Правда" і совєтської торговельної агенції „Амторг". Разом яких 250 осіб буде охоплених цим обмеженням. — Вийняті від цього розпорядження дипломати й службовики Об'єднаних Націй, числом коло 150, тому, що їх рухи управильнені окремою умовою між О. Н. і Злученими Державами. Одначе совєтські кореспонденти, приділені до О. Н., підлягають також обмеженням, якщо вони будуть перенесені до Вашинґтону. — стейту, передаючи совєтсько-Американський департамент му амбасадорові Александрові Панюшкіну ноту з повідомленням про ці обмеження, заявив, що це зроблено для відплати за совєтські обмеження американських дипломатів на їхній території, одначе Америка готова відкликати теперішнє розпорядження, якщо Совєти змінять своє відношення до американських дипломатів. — Подібне зарядження видали одночасно з Америкою ще такі країни: Канада, Британія, Франція, Італія й Голяндія.

Президент Труман перерве вакації для виголошення промови в Ню Йорку

Кій Вест, на Флориді. — Президент Труман, у листі до Джеймса Дж. Паттона, голови Красвого Фармерського Союзу, з нагоди 50-річної конвенції цієї організації в Даллас, у стейті Тексас, остеріг усіх фармерів перед „реакціонерами", які, на думку президента, хочуть знизити ціни фармерських субсидій для підтримки цін і інші урядові добродійства для фармерів. При цій нагоді, президент вказував на потребу підтримання дотеперішньої закордонної політики його уряду, головно підтримки Програми Взаємної Безпеки і Точки Четвертої, в якій передбачується допомогу на розбудову відсталих економічно країн. Президент зробив ще одну несподіванку, проголошуючи, що найближчої суботи він приїде літаком до Ню Йорку і там виголосить промову на зібранні 3,000 редакторів шкільних газет.

Верховний Суд підтвердив присуд на адвокатів в комуністичному процесі

Вашинґтон. — Верховний Суд ЗДА, п'ятьма голосами проти трьох потвердив засуд федерального судді Гаролда Д. Медіни, яким засуджено п'ятьох оборонців в комуністичному процесі до кари від 6 до 3 місяців за образу суду провокаційною поведінкою на розправі. Шостий засуджений — це комуністичний провідник Денніс, який боронив себе сам — він дістав додаткових шість місяців в'язниці за образу суду, а за комуністичну діяльність був він засуджений на п'ять літ в'язниці, що її саме тепер відсиджує. Засуджені адвокати: Гери Сечер, Ричард Голдстейн, Джордж Крокет, Гем І. Іссерман та Луї Ф. МеКейб.

Домагаються судової заборони залізничого страйку

Вашинґтон.—Доносять, що повірені Департаменту Справедливости вирішили домагатися судової заборони страйку кондукторів, інженерів та палячів на залізничій лінії Ню Йорк Сентрал Систем. Роблять це на цій основі, що залізниці від 1950 року стоять під технічною контролею армії. Справу вирішуватиме суд в Клівеланд, бо там знаходиться головна квартира страйкуючих. Зовсім не курсують поїзди на лінії Ню Йорк Сентрал Систем між Бофало і Ст. Луіс. Управа залізниці звільнила вже 20,000 робітників, вона тратить денно мільйон долярів, бо 20,000 пасажирів не може користуватися залізницею, унеможливлений також товаровий рух.

37,000 долярів нагороди за викриття вбивника Шустера

Ню Йорк. — Вчора відбувся похорон Арнольда Шустера, якого вбито за те, що допоміг поліції арештувати банкового вломника Суттена. 1,200 людей зібралися на похорон і вигуками домагалися пімсти на вбивнику. Кілька годин перед похороном хтось телефонічно грозив родині Шустера, що на одному вбивстві справа не закінчиться. Державні та приватні установи проголосили нагороду тому, хто допоможе поліції викрити злочинця. Цим разом комісар поліції заявив, що на бажання заінтересованих не будуть публічно проголошувати імени того, хто допоможе поліції в цій справі. Вся нюйоркська поліція в числі 19,000 людей заалярмована цим злочином, а також усі детективи.

ВЕРХОВНИЙ СУД ГОДИТЬСЯ НА ДЕПОРТАЦІЮ ЧУЖИНЕЦЬКИХ КОМУНІСТІВ

Вашинґдон. — Верховний Суд признав за конституційний закон чи закони, що наказують депортування чужинців з Злучених Держав, якщо вони належать, або колись належали до Комуністичної партії. Цю засаду проголосив Верховний Суд вирішуючи апеляцію восьми чужинців, з котрих найменше троє жило в цій країні понад тридцять років. У кожному випадку було відмінне незаконне діяння й тому не можна було осягнути однозгідности усіх членів Верховного Суду. Це виявилося в зголошеннях опінії судової меншини напр.: у такій справі, чи належить депортувати комуніста, якщо він не зголосився як аґент чужинної країни. Підставовим арґументом при вирішуванні депортації вважається небезпечне діяння комуніста-чужинця для ЗДА. Окремо ще Верховний Суд признав законним розпорядження Генерального Прокурора, що чужинця-комуніста, призначеного на депортацію, не можна випустити на волю за складенням поруки, бо його діяння може бути небезпечне для Америки.

ГОЛОВНІ ПОСТАТІ ДЕРЖАВНОГО ПЕРЕВОРОТУ В КУБІ

В намаганні повалити дотеперішній уряд Куби, колишній президент Фульхенсіо Батіста (зправа) захопив контролю Колумбії, головної квартири генерального штабу армії біля Гавани. Президент Карльос Пріо Сокаррас (зліва) мав втекти із загроженого танками та кулеметами палацу в серці Гавани і мав би бути в дорозі до Майямі, на Флориді.

ДЕРЖАВНИЙ ПЕРЕВОРОТ НА ОСТРОВІ КУБА

Гавана. — Колишній президент Куби, Фульґенсіо Батіста, виконав політичний замах на правління теперішнього президента Карльоса Пріо Сокаррас, оточуючи військом його палату, осідок головної кватири армії, табір Колюмбія, усі військові твердині і поліційні станиці. Відсунувши від влади Сокарраса й високих урядовців, Батіста перебрав владу в год. 8:30 ранку 10 березня. Переворот відбувся майже безкровно, бо в обороні президента згинув тільки один сержант і один вояк палатної сторожі. Захопивши в свої руки владу і опанувавши державні установи, Батіста проголосив про перебрання влади крізь радіо, подаючи причини відсунення від влади Сокарраса. Він твердить, що Сокаррас не вмів виконувати влади, що окружився некомпетентними людьми і що робив підготову до диктатури при надходячих нових виборах дня 15 червня. Ген. Батіста виконав був подібний переворот в 1933 і затримав владу до 1944 р. До 1940 р. він виконував урядові справи на підставі захоплення влади, одначе в 1940 р. він був вибраний президентом і втримався до 1944 р. на цьому становищі. Обіймаючи владу тепер, ген. Батіста попередив, що він зносить конституційні ґарантії на 45 днів, після чого приверне знову конституцію. Положення в країні, на диво, спокійне, бо новий президент має за собою армію.

Латімор випирається знайомства з комуністами

Вашинґтон. — Проф. Овен Латімор, що саме тепер станув як свідок у своїй власній обороні перед сенатською підкомісією, твердить, що він не зустрічав нікого з 25 осіб, поміщених на списку цілої сотні комуністів або прокомуністів, ані не мав з ними нічого до діла. Про інших він скащо не друкував статей, коли мають прокомуністичне наставлення і заявив, що він знав їх тільки хвилево. Тільки Про Ирла Бравдера він не заперечував, що це комуніст, бо знає про нього з газет. Він це раз повторив твердження, що в своїй газеті статей, коли знав, що вони походять від комуністів. Він навіть заявив, що не познайомлений зі структурою світового комунізму і не знав, що Совєтський уряд належав до світової комуністичної змови.

Підозрівають ще більшу крадіж військових документів совєтами

Вашинґтон. У Пентаґоні застановляються над розмірами совєтської крадіжи військових документів, що були в посіданні американського військового аташе в Москві, майор-ген. Роберта Ґров. — З виданої Совєтами книжки для протиамериканської пропаґанди у східній частині Берліну, поміщені виїмки з щоденника ген. Грова, одначе зайшло питання, звідки ці документи були викрадені, чи з готелю в Москві, чи може таки в Німеччині, куди ген. Ґров приїхав був на таємне зібрання в червні 1951. Зібрання військових американських атташе відбулося тоді на поляні серед густого лісу в домі одного американського друга і влада підозріває, що саме тоді хтось, не відомо, мужчина, чи жінка, сфотографував щоденник Грова, виїмки якого поміщено в згаданій книжці. Є підозріння, що шпигун зібрав на мікрофільм ще й важливі таємні документи, одначе досі не відомо, які. Щоб провірити шкоди, деякі конґресмени вимагають переведення загального військового суду над поведінкою ген. Грова.

Комуністи спалили свої папери

Вашинґтон. — Гарві М. Матусов, бувший інформатор Еф Бі Ай заявив перед Контрольним Бюром Підривної Діяльности, що молодечі комуністичні організації палили всі свої папери після 1948 року, коли припускали, що Конґрес ЗДА поставить Комуністичну партію поза законом. Пан Матусов сказав, що „консервна коробка лежала на кожному столі і в ній палили картки з всіма іменами, адресами та телефонічними числами. — З Лос Анджелес наспіли вісті, що на суді над 15 провідниками комуністами зізнавав дальше теперішній аґент Еф Бі Ай, Данило Скорлетті. Оборонці підсудних старалися перехресним вогнем питань ослабити його зізнання.

Українець кандидує на конґресмена

Скрентон, Па. — Молодий американський діяч українського роду, п. Петро Крегель, кандидує в цьогорічних виборах на конґресмена ЗДА з рамени Демократичної Партії в 12-ому виборчому дистрикті, до якого входять повіти Нортумберленд і Скайквіл. Крегелеві обіцяли підтримку робітничі юнії та інші робітничі, бизнесменські і професійні організації. Крегель має два докторати: правничий (з Шікаґо) й філософічний (з Праги - Чехословаччина). Під час війни Крегел був капітаном в повітряних силах ЗДА. Проти нього кандидуватиме республіканець, теперішній конґресмен Фентон. Українські виборці повітів Скайлкілл і Нортумберленд напевно підтримають його кандидатуру.

СОВЄТИ ЗНОВУ ПРОПОНУЮТЬ КОНФЕРЕНЦІЮ В СПРАВІ НІМЕЧЧИНИ

Лондон. — Московська радіовисильня повідомила, що совєтський уряд передав урядам Злучених Держав, Британії і Франції нові дипломатичні ноти, пропонуючи знову скликати великодержавну конференцію для обговорення справи об'єднання Німеччини та мирового договору з нею. Ноти передав західним амбасадорам в Москві совєтський заступник міністра закордонних справ Андрей Громико. Совєтський уряд — сказано в повідомленні — пропонує негайні розмови в справі мирового договору з Німеччиною, „щоб могти приготовити і узгіднити проєкт такого договору в найближчій будучності та передати його для обговорення відповідній міжнародній конференції, в якій взяли б участь всі заінтересовані держави." Крім того в повідомленні сказано, що „немає двох думок, що такий мировий договір мусить бути опрацьований при безпосередній участи Німеччини у формі все-німецького уряду; з того виходить, що СССР, Злучені Держави, Британія і Франція, які виконують контрольні функції в Німеччині, мусять рівночасно обговорити умовини, які призвели б до якнайшвидшого сформовання все-німецького уряду."

Західна Німеччина дістане суверенність впродовж двох місяців

Бонн, Німеччина. — В поінформованих аліянтських колах заповідають, що впродовж найближчих двох місяців Західна Німеччина завершить ратифікацію своєї участи в Европейській Оборонній Спільноті та мировий контракт, яким буде заступлений дотеперішній окупаційний стан. Тим самим, впродовж найближчих двох місяців тій країні буде привернена повна суверенність. Американський, британський і французький високі комісарі мали б залишити Німеччину вже в травні і на їх місце будуть призначені амбасадори тих країн. Здогадуються, що першим американським амбасадором в новій Німеччині буде теперішній високий комісар в Австрії, Волтер Дж. Донелі.

Близьке здійснення плянів про европейську армію

Рокенфур, Франція. — Політичні й військові знавці европейської оборонної спільноти шости держав, що біля року посилено працювали в Парижі, передбачають згідне закінчення цих нарад. Ще можливі дрібні ускладнення, але всі головні пункти вже узгіднені й доводять до зближення між Францією, Західною Німеччиною, Італією, Бельґією, Голандією і Люксембурґом. Представники головної кватири Союзних сил в Европі допомагатимуть полекшити військовий бік домовлености. Існує загальне переконання, що найпізніше до першого травня, все буде полагоджене й домовленість зможе бути ратифікована відповідними парляментами.

Делеґати шістьох країн і їхні дорадники стали перед низкою складних проблем, що серед них найважливіша — устійнення наземної армії в сорок три дивізії, що їх буде підтримувати літунство шістьох тисяч апаратів. Серед різних пунктів домовлености, окремі з них обговорюють питання Західньої Німеччини.

Совєтський шпигун перед судом в Австрії

Зальцбурґ. — Тут американський суд розглядає справу совєтського шпигуна Гайнца Сіломона. Шпигун признався, що за три роки він отримав поважну суму від чехословацької секретної служби за інформації про американське військо. Більшість з цих інформацій, він сам видумував. Чехи були готові платити йому понад 100 долярів за військову телефонічну книжку або за книжку полевої служби. Сам шпигун не був дуже пильний і волів подавати видумані повідомлення про маневри американських відділів у Австрії, ніж самому слідкувати за цими маневрами. Також він продавав, як найновіші, давні німецькі військові полеві устави. Сіломон охоче виявляє усі таємниці своєї діяльности в надії, що це причиниться до його улаcкавлення та що він, своїми інформаціями, зацікавить американців, як можливий „подвійний шпигун".

Судовий процес проти націоналістів у Єгипті

Каіро. — Тут став перед судом Ахмет Гуссейн, провідник крайньої н а ц і о н а лістичної Єгипетської С о ц і я лістичної партії, що в своїм часописі уміщував статті, спрямовані викликати публічні заколоти.

Обвинувачений був заарештований в зв'язку з порушенням громадського спокою 26. січня. Під час вуличних заколотів того дня, він приймав у них участь й керував ними. Перед своїм затриманням, Ахмет Гуссейн вспів оголосити прилюдне заперечення цих закидів.

Три особи з його найближчого оточення, — Ібраґім Заяд, Сулейман Захари й Абдул Ґалік ел Текеї, — також мають засісти на лаві обвинувачених, хоч два з них ще перебувають на волі, ховаючись від поліції.

Часописи націоналістів, минулого року мали великий успіх й хоч вони почали виходити зовсім недавно, то здобули широке розповсюдження й поважно конкурували з найдавнішими й найвпливовішими єгипетськими газетами. Глибокий вплив цих часописів на єгипетську молодь спричинив, у значній мірі, вуличні сутички та пролиття крови. Сам Гуссейн, активний фашист й провідник фашистської організації зелених сорочок (що означають — своїм кольором — єдність магометанських країн) часто міняв свої політичні симпатії, а недавно допустив значне просякання комуністичних впливів у ряди членів своєї партії.

Підвишка податків теж в Британії

Лондон. — Британія не залишається позаду всіх інших країн і теж змушена збільшити податки населення, щоб могти покрити нові видатки на оборону. Згідно з бюджетовим проєктом, — населення Британії платитиме в цьому році 8% податків більше, ніж в минулому році. Минулого року, в порівнянні з попереднім, підвищено податок на 4%. Збільшення податку виправдується теж збільшеними приходами та поліпшеним життєвим стандартом. Із статистики виходить, що пересічні заробітки кожного британця збільшилися на 28% від 1948 року.

В СЕРЕДУ ВЕЛИКА ІМПРЕЗА В ДЖЕРЗІ СИТІ

„День Мобілізації Волі", велика імпреза в Джерзі Ситі, в якій крім сенаторів і конґресменів виступить теж український представник та чоловічий хор „Думка" з Ню Йорку, — відбудеться сьогодні, в середу 12-го березня, а не 12-го лютого, як це через недогляд написано у вчорашньому повідомленні.

СОВЄТИ ПОСТАЧАЮТЬ ЗБРОЮ ЧЕРВОНИМ В КОРЕЇ

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАРТИРА ПРОГОЛОСИЛА СПИСОК СОВЄТСЬКОЇ ЗБРОЇ В КОРЕЇ ВІД ПОЧАТКУ ВІЙНИ

Токіо. — Совєтський Союз озброїв і дальше озброює комунокитайські і північно корейські армії, які борються проти військ Об'єднаних Націй в Кореї — повідомила вчора офіціяльно головна квартира ген. Ріджвея, аліянтського головного команданта на Далекому Сході. Цю заяву проголосило аліянтське командування у відповідь на вперте домагання комуністичної делеґації на переговорах в Панмунджом, щоб Совєтський Союз включити як одного з членів невтральної контрольної комісії, що мала б наглядати над виконанням постанов евентуального перемир'я в Кореї. Факт, що північно-корейські війська почали приблизно два роки тому аґресію на Південну Корею при допомозі совєтських танків і гармат, був відомий вже від давна, проте твердження, що теж комунокитайські аґресори в Кореї користуються совєтськими арсеналами, видвигнено тепер офіціяльно вперше. Тимчасом, ген. Ріджвей відвідав Корею та відбув таємні розмови з аліянтськими представниками на переговорах в справі перемир'я. Після цих розмов він заявив, що переговори в Панмунджом увійшли в таку стадію, в якій важко було б передбачити можливість навіть найближчого дальшого розвитку. Ген. Ріджвей рівночасно заявив, що в комуністичній пропаґандивній полові про те, мовляв аліянти застосовують бактеріологічну зброю проти північно-корейського н а с е л е н н я і військ немає ані зерна правди та що всі ці комуністичні твердження є ганебною брехнею. Генерал потвердив вістки про поширені пошесті чуми, холери, тифу та інших заразливих недуг в Кореї, для виправдання яких комуністи брешуть про аліянтську бактеріологічну війну. Самі переговори в Панмунджом тимчасом дальше перебувають на „мертвій точці" суперечностей і немає жадних виглядів на їх будь-який прогрес.

В Кореї збито 7 ворожих літаків

Токіо. — Під час вчорашніх повітряних боїв над територію Північної Кореї аліянтські турболітаки збили сім ворожих турболітаків совєтського типу МІГ і три інші літаки важко пошкодили. До бою прийшло під час того, як понад 70 ворожих літаків з „протеґованих баз" в Манджурії виступили проти аліянтських боєвих літаків, які охороняли бомбардувальників в їх місії проти ворожих комунікаційних получень та військових баз. Битва відбулася в безпосередньому віддаленні від манджурського кордону. Всі аліянтські літаки повернулись на свої бази, а охоронювані ними бомбардувальники скинули понад 500,000 фунтів бомб на головні артерії комуністичного постачання. На сухопутньому фронті приходило тільки до припадкових перестрілок між патрульними відділами.

Комуністична загроза в східному Пакістані

Дакка, Пакістан. — Закордонні і місцеві спостерігачі однодушно стверджують, що в Східному Пакістані існує велика загроза комуністичного перевороту, хоча пакістанський уряд здобув свою першу перемогу над комуністами під час заворушень два тижні тому. Заворушення почалися з того, що студенти місцевого університету влаштували демонстрацію, домагаючись від уряду проголошення бенгальської говірки за урядову нарівні з говіркою уряду. Але цю мирну демонстрацію комуністи відразу намагалися використати для державного перевороту та перемінили її в насилля, яке коштувало населенню щонайменше 25 осіб вбитих. Бунт здавлено, але практика виявила, що самої загрози комуністичного перевороту не усунено та що вона в кожній принагідній хвилині знову проявиться.

Вичистили ще одного комуністичного лідера в Румунії

Відень. — Тут наспіла з Букарешту вістка, що видатного комуністичного румунського діяча та одного з найвірніших слуг Москви, Василя Луку, „звільнено" з посту міністра фінансів. Лука, як провідний комуністичний економіст і теоретик, грав третю головну ролю в комуністичній ієрархії Румунії, після прем'єра Грози та міністра закордонних справ Анни Павкер. —

ДЕ ГОЛЬ ДОМАГАЄТЬСЯ ПРОВІДНОГО СТАНОВИЩА У ФРАНЦІЇ

Париж. — Ген. де Ґоль, який відіграв рішальну ролю у визвольній війні французів проти німців, заявив вчора на пресовій конференції, що відмовить підтримки будь-якій парляментарній комбінації, вважаючи, що теперішнє положення у Франції та в світі вимагає „справжнього національного об'єднання навколо одного мужа", який потрапив би перевірити конституцію країни та переорганізувати Північно-Атлантійський Пакт на світовій базі. Заява ген. де Ґоля означає, що його партія не підтримає сьогодні в Національній Асамблеї новоствореного уряду прем'єра Піне та що 25 членів де-ґолівської партії, які в першому голосуванні підтримували призначення Піне прем'єром, рискуватимуть виключенням з партії, якщо вони й тепер голосували б в користь прем'єра Піне. Заява де Ґоля створює серйозні сумніви щодо можливостей переможення теперішньої урядової кризи, хоча прем'єр Піне цим разом не потребуватиме абсолютної більшости, тільки більшости голосуючих для переведення в життя своїх урядових плянів. Ген. де. Ґоль рівночасно висловив серйозні застереження щодо Атлантійського Пакту, зокрема щодо теперішньої аліянтської політики відносно Німеччини, вважаючи, що безконтрольна реміліітаризація Німеччини та привернення їх всіх суверенних прав може викликати сумніви та захитати єдністю европейських країн. Ген. де Ґоль твердив, що йому часом здається, наче б Злучені Держави під прикриттям Атлантійського Пакту та европейської армії змагали до окремого союзу між ними самими „це дуже нещаслива політика, якщоб ці здогади були правдиві" — твердив ген. де Ґоль,

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЕВИКОРИСТАНІ СИЛИ

Культурне й політичне життя української етнічної групи в Америці починає входити в новий, активний стан розвою, необхідний для виконання важливих завдань. Консолідація наших сил для творчої праці наглядна. Помітне також побільшення пожертв. Навіть партійна гризня тільки тут і там переходить ще межі приличности і здорового розсудку. Щораз більше голосів, які підходять до нашого життя і наших завдань не тільки з серцем, але рахуючись з дійсністю, себто з нашими можливостями на американському ґрунті. Все це відрадні явища.

Головне плянування у нашому народному житті належить до центральних організацій: УКК, ЗУАДК, чи наших наукових установ. Окремі завдання братських організацій, як УН-Союзу, чи таких як Пласт та т. п., є точно накреслені. Знов Церква займає своє окреме місце. Вистачить читати в українській пресі продовж яких двох тижнів про нашу діяльність в центрах і на місцях, а переконаємось, що наша спільнота не спить, а діє і щось творить. Проте того всього замало. Ще надто багато прив'язуємо ваги до групових справ і до прославлювання минулого, ніж для творчої праці, якої вимагають потреби сучасного й майбутнього, як нашого народу в Европі, так і нашого життя на цій землі.

Нам теж треба входити глибше в американське життя і то при допомозі того покоління, яке вже родилось і виховалось в Америці. Ця справа цілковито занедбана. Таких людей доводиться часто щойно „відшукувати", це правда, але без них не можна обійтися, коли хочемо плянувати на ширші розміри. Ми ще далі вдоволяємось з тут родженого покоління прямо кількома „молодими" одиницями, що фігурують в нашому політичному житті від яких 20 років. А де десятки і сотні інших? Ми ж повинні були вже видати з себе на місцях нових провідників! Невиконаної нами на американському ґрунті праці багато, але як мало охочих до неї! Десь є причина цього анормального стану, який не повинен би довше існувати, коли думаємо серіозно про здійснення хоч би тільки самих наших політичних завдань. Та щаслива обставина, що маємо тепер українців з нової еміґрації, які вже у дуже скорому часі вибились й позаймали різні незалежні становища як фахівці, повинна б помогти нам притягнути до нашого життя багато з нашого тут родженого покоління, які від нас віддалилось силою обставин чи з яких інших причин і не вдержує з нами ніякого зв'язку. Та ж доходить уже й до такого, що маємо нераз, як то кажуть, „під самим боком" якогось „нашого" професора чи професорку в каледжі чи на університеті, про що довідуємося цілком припадково й то від американців не-українського походження.

Нам здається, що саме тепер добра пора за такими людьми оглянутись та їх „віднайти". Українська справа не є сьогодні такою, якою вона була, коли ці люди виростали. Вона починає займати одно з важливих місць. Як би хто до неї не ставився, позитивно, чи негативно, іґнорувати її не можна, якщо сам не хоче стати іґнорантом у міжнародних справах. Відчувається в Америці пекуча потреба в людях українського походження, що тут роджені, які були б обізнані з проблемами Східньої Европи і знали мови народів, що входять в склад СССР, а в першу чергу мови: українську й російську. Де є ті наші „діти", що були б зацікавлені цею справою? Того роду „експертів" іншого походження є в Америці аж забагато, а наших відстрашувально мало. Погані наслідки цього явища всі ми відчуваємо вже тепер, а що було б, коли б так кремлівська аґресія довела до нової світової війни?

У ВЛАСНОМУ ІНТЕРЕСІ

В американській демократичній системі головне завдання вибраного народом уряду є виконувати волю народу в інтересі народу, як це клясично з'ясував одним реченням в своїй історичній промові з Геттисбурґу президент Линколн. Тому теж уряд в кожному своєму почині орієнтується на публічну опінію та інтереси народу, як цілости. З другого боку, народ має всі причини і обов'язок підтримати ті почивання уряду та допомогти здійснити їх в своєму ж власному інтересі.

Сьогодні ціла внутрішня і закордонна політика країни проводиться під знаком оборонної підготовки. Це у власному інтересі народу. В цій підготовці одну з головних роль грає американське робітництво, до якого в своїй масі належить й українська етнічна група. В останніх днях секретар праці Моріс Тобін звернув увагу на деякі важливі моменти в затрудненні т. зв. „меншестевих груп", з якими варто познайомитись.

Секретар Тобін домагається окремого законодавства, яке виключало б будь-які дискримінаційні практики в затруднюванні. „Як довго поодинокі особи чи групи осіб позбавлені рівних можливостей в затрудненні з уваги на їх краску, расу, релігію чи національне походження, ми не можемо говорити про повне і справедливе використання нашої робучої сили" — перестерігає секретар Тобін в своєму річному звідомленні для Конґресу. „Дискримінація, яка позбавляє людину рівних економічних можливостей, є найбільш серйозна форма дискримінації; вона відбирає людині її можливості життя і рівночасно позбавляє країну так дуже потрібних сьогодні послуг". При цьому секретар праці покликується на заяву президента Трумана, виголошену з нагоди проголошення „політики красової мобілізації робочої сили" в січні м. р., в якій окремо наголошено справу підтримки для тих підприємств, які в політиці наймання і затруднювання робочої сили не роблять жадних різниць між особами, яких наймають, або затруднюють.

Твердження секретаря праці та його відклик на заяву президента Трумана має велике значення для великої кількости робітників різних рас та національних походжень, в тому й українців. Для переведення в життя існуючих вже законів проти дискримінації в праці, департамент праці поробив максимальні зусилля та добився чималих успіхів. Для дальшого закріплення тих зусиль, департамент нав'язав безпосередній контакт з організаціями меншинних груп та відповідними іншими урядовими аґенціями. Рівночасно федеральна Служба Затруднення завершила перевірку вишкільного матеріялу відносно обов'язків та відповідальностей урядників тої служби в справах послуг для меншинних груп та переслали їх всім 1,800 стейтовим урядам затруднення.

З виводів секретаря праці та з дотеперішньої практики виходить недвозначно, що всі ті підприємства, які роблять будьякі різниці в найманні робочих сил або в їх затруднюванні, не приносять користи ані собі, ані країні. Те саме можна б сказати й про робітників, які одобрюють такі різниці. Правда, сьогодні випадки такої дискримінації вже дуже рідкісні, але вони трапляються і з ними треба боротися.

У зв'язку з цим пригадується знову проблема, яку вже заторкувано на сторінках цього щоденника, а саме проблема організації оборони інтересів українського робітництва. Мусимо признати, що досі ми не чули про будь-який випадок дискримінації українського робітництва через його національне походження або з будьяких інших „меншинних" причин. Проте, у власному інтересі та в інтересі країни, український робітник, який вже здобув собі високу оцінку так в колах працедавців, як і професійних робітничих організацій, не може задовольнитися тим, що він сам не є предметом дискримінації, але й дбати, щоб такі випадки не траплялися й у відношенні до інших расових чи національностевих груп.

Секретар Тобін твердить в своєму звідомленні, що професійні спілки американського робітництва належать до найуспішніших „продавців" американської демократичної системи та американського способу життя, як найбільшої надії людства на волю та краще життя. Зорганізоване українське робітництво могло б власне в цій ділянці віддати велику прислугу й своїй новій батьківщині — Америці в її теперішній психологічній війні проти большевизму, як теж і українському народові в його змаганнях до волі та в майбутніх зусиллях побудувати своє життя по власній волі.

Іван Кедрин

За правду про противників

Правдивим образом відносин може бути тільки образ всесторонній. Наше уявлення про чужі народи, їхні політичні цілі і внутрішні течії, наше уявлення про все те, що торкається чужинецького світу може бути тільки тоді повне і правдиве, коли буде брати під увагу не тільки погані риси чужинецького народу, але і добрі. Ясно, що це торкається всіх народів, отже і тих, які нам прихильні, і тих, які нам неприхильні чи просто ворожі. Ото ж ця теза торкається також нашого підходу до обох наших історичних сусідів, польського й російського народів, жидівського народу, що його члени жили розсіяні, але великою масою на українській території, чи німецького народу, який стільки нещастя заподіяв в Україні.

Між українцями і деякими іншими народами, головно ж саме поляками і росіянами, накопичено впродовж сторіч стільки жалів і кривд, що вони притемнюють ясний суд. Власне кажучи, жалі сусідів України до нас торкаються хіба визвольницьких українських змагань: вони сердиті за те, що українці не погоджуються бути й далі покривдженими. Тому наших і їхніх претенсій не можна ставити на рівну дошку. На рівній дошці стоять вони тільки в одному: і їм і нам не дозволяють дивитись одні на других спокійно, себто знати всю правду одні про других, отже оцінювати одні одних не тільки від'ємно, але й додатньо. Останні безоглядні виступи російської еміґрації проти всього українського світу є останньою краплиною у чаші українських досвідів із російським народом. Сучасна поведінка всіх польських еміґраційних політичних чинників, які в усіх справах на міжнародньому терені шкодять нам українцям, суперечить здоровому глуздові спільного протибольшевицького фронту, страшенно збільшує взаємну ворожість. Отже, психологічно зовсім зрозуміле те, що українці дивляться на обох своїх історичних сусідів крізь окуляри неґацій, а тому і несхильні думати та говорити про те, що в отих народах добре і що вартне наслідування. Але політично — це недобре.

Бо власне на прикладах Польщі і Росії, на долі обох народів бачимо, як траґічно відбивається односторонній підхід до зовнішнього світу, особливо до безпосередніх сусідів, і як це доводить до траґічних для народу наслідків. Бо чи польський або російський народи були щасливі навіть в періодах найбільшої світлости їхніх держав? Щасливими були щонайвище невеличкі панівні шари, — польська провідна верства шляхти і „крулєвйонт", царська чиновницька й офіцерська верхівка. Народна маса була використовувана рідною верхівкою, запамороченою „історичними місіями". Те саме — по нинішній день. Це правда, що московський большевизм зродився із російської народньої вдачі і тісно корінням торчить в російській духовості. Але неменшою правдою є, що за вийнятком жмені „совбурів" (совєтських буржуїв), навіть не рядових партійників, а їхньої аристократії (яка теж, зрештою, живе на ніколи непогасаючому вулкані „чисток" і ліквідацій) — нарід переживає траґедію безвольних істот, зіштовхнених на рівень тваринного животіння („р а в н є н і є в н і з"). Швидко і певно котиться до такого самого життя всього польського народу, що його нинішнє існування стоїть у яскравому противенстві до „снів про потугу", якими живе і задурманює себе польська еміґрація.

І тому, маючи перед очима історію наших сусідів в минулому і сучасному недобре нам наслідувати їх в їхній системі одностороннього підходу до сусідніх народів, в якому вміщається легковажність (якщо не повна неґація) всіх культурних цінностей і надбань. Коли ми маємо справедливий жаль до такого велетня польської літератури, як Сєнкевіч, за його сфальшування і опоганення всієї доби Богдана Хмельницького та ненависницький образ всього тодішнього українства, і якщо ми нині глибоко обурені вульгарними, примітивними глибоко для нас образливими статтями нюйорської російської газети (головно з останнього часу), то з цього далеко не виходить, що ми самі повинні стосувати ті самі методи. Досить сумно, що ми вже досі від обох цих наших історичних сусідів перейняли мимохіть деякі їхні погані риски! Але твердити, що вони не мають нічого доброго і що в них усі тільки зле, погане, шкідливе, неґативне, — це підхід безумовно односторонній. І коли ми пригадаємо імена і твори напр. таких польських діячів політики і культури, як Бодуен де Куртене, Леон Васілевскі, Станіслав Туґут, Адам Скварчиньскі, Пйотр Дунін-Борковскі, Александер і Адам Вохенскі, давня „українська школа" в польській літературі, із новітніх польських поетів такого Лободовського, навіть — з сучасних політиків — Станіслава Папроцького (його недавня велика стаття в Різдв'яному числі „Справа Польска") ,то ті польські діячі виступали в обороні українських національно - політичних аспірацій не тільки арґументами власної польської рації, але і арґументами української політичної зрілости та культурницьких осягів. Отже всіх і все вкидати до одного казана — несправедливо.

Ми не маємо чого лякатися, що знання чужих культур здемобілізує нас психічно і що ми станемо до одних чи других „мягші". Зовсім навпаки: Ми будемо озброєні кращим арсеналом арґументів, взятих із їхньої власної історії, науки, літератури. На дискусійних відчитах, уладжуваних ВУАН найповажнішими дискутантами були тільки ті, що знають світ чужинецьких докладчиків, і напр. проф. Оглоблин не потребував знижуватись до рівня газетно полемічного тону, коли російський імперіялізм доказував довгою низкою історичних дат і російських наукових та літературних цитат. Бо саме всестороннє знання противника є першою підготовою до бою і є передумовою виґри. Це треба пам'ятати українській молоді зокрема останньому українському поколінню, бо вони не знають взагалі або знають дуже мало з польської і російської наук, літератур, мистецтв.

Ці міркування насуваються у зв'язку з одним недавнім українським прилюдним докладом, де автор, вчений дослідник, знайомив слухачів із чужинецькими голосами про поляків і москалів з XVI. і XVII. сторіч. Доклад був цікавий, бо познайомив слухачів із багато фактами їм невідомими. І з цього погляду він виконав своє завдання. Але подавав тільки від'ємні чужинецькі оцінки. Чи додатніх не було? Безумовно були, чого найкращим доказом політичні закордонні успіхи поляків і росіян, реальні, або бодай моральні (скількість приятелів на чужині). Нинішня політична атмосфера сприяє таким докладам, які промовляють нам до душі, наповненої жалем і гіркістю до національних противників. Але були б дуже недобре, коли б це стало нашою системою і нашою політичною школою. Не в ім'я абстрактної правди й абстрактної справедливости, а в ім'я цілком реального українського політичного інтересу.

М. В. Дольницький

Рівнорядність Німеччини

Після довгих переговорів між керівниками закордонної політики Америки, Англії та Франції з однієї і канцлером Західньо-Німецької Союзної Республіки, К. Аденауером, з другої сторони, осягнено порозуміння щодо ролі, яку Німеччина має відіграти в оборонній системі західнього світу. Не всі питання, що стосуються Німеччини і Заходу ще розв'язані, та все ж, на основі цього, що осягнено, Німеччина вступила на шлях повного повороту в коло вільних держав, з більшим, як досі правом забірати голос в міжнародніх справах. Сім років після повної капітуляції, Німеччина — все ще розчленована і окупована все ще без формального документу про мир, все ще обезброєна і без права вести самостійно закордонну політику та торгівлю — набрала такого значення, що Захід і Схід мусять з нею числитися.

Як нераз в історії, Німеччина використовує свою ключеву позицію в Европі. Опинившись між Сходом і Заходом, вона декларує себе по стороні противників комунізму, змагаючи проте до можливости нав'язати зв'язки і зі Сходом. Без надто великої любови до західніх союзників, з зростаючою ненавистю до Польщі і СССР, нова Німеччина на заході, щораз виразніще залишається вірною словам забороненого гимну „Німеччина понад усе!"

Прийшовши до переконання, що без Німеччини немає мови про успішне протиставлення червоному імперіялізмові,"Захід пішов на поступки. Подивуґідна спроможність Німеччини вилизуватися із, здавалося, смертельних ран і її незаперечний організаційний хист та уміння працювати тяжко і безупину, відіграли в постановах Заходу немалу ролю.

Німецькі землі на Сході, не мають змоги проявити всіх тих додатніх рис, що їх виказує Західня Німеччина. За залізною завісою все ще йде повна експлоатація німецьких багацтв, все ще населення ощасливлене правом мовчати і наповнювати тюрми та концентраційні табори. Західня Німеччина, зате, користаючися свободою слова і письма, із власними законами і зрізничкованими політичним обличчям, набірає щоразбільше в и р а з н и х форм справжньої держави демократичного типу.

47% німецької території залишилося під Польщею і під окупацією СССР. Решта, за вийнятком Саарщини, яку прилучено до Франції, творить Західньо-Німецьку Федеративну Республіку, із 48 міл. населення (Німеччина перед капітуляцією мала 69,400,000 населення). Територія Західньої Німеччини, колись двічі така велика, як сьогодні, дорівнює Вел. Британії або стейтам Ню Йорк і Пенсилвенія.

Економіка сьогоднішньої західньої Німеччини здоровіша, як економіка Англії чи Франції. ЇЇ експорт за останні три роки збільшився вшестеро. Життєвий стандарт осягнув рівня з-перед війни. Відбудова країни йде таким темпом, що незабаром сліди воєнного лихоліття будуть майже повністю затерті. Постають нові будинки, фабрики (в яких вмонтовують в більшості оцілілі і не знищені війною машини), нові шляхи, продукція не тільки найконечнішого, але і предметів люксусу збільшується з кожним днем.

(Закінчення на стор. 3.)

БЕНДЕРІВЩИНУ З КОРЕНЕМ

В „Р. У." з 3. лютого в рубриці „Хроніка" знаходимо таку замітку: „президія верховного совєта УССР своїми указами від 2 лютого 1952 р. перейменувала село Бендерівку, Сосницького району Чернігівської области на село Полісся і Бендерівську сільську раду на Поліську сільську раду . . ."

ДЕШЕВО, БАҐАТО І ДОБРЕ

Сталінський обком партії, як подає „Р. У." з 3 лютого, „вселаскавіше" „ухвалив почин гірників шахти ч. 5 Трудовська — ініціяторів колективного стахановського пляну підвищення продуктивности праці, поліпшення якости та зниження собівартости вугілля . . . і порекомендував до ширшого застосування". Гірники досі могли — під більшою чи меншою пресією — ставати стахановцями індивідуально та „змагатися за кількісне перевиконання визначених норм". За новим „поліпшенням", шахтар повинен видобувати вугілля багато, неабиякого, а добрих сортів, та дешево. В додатку ж він утратив право хоч якого вибору щодо приставання до стахановщини: Бриґадир вирішує, а всі „без заперечень".

(„Укр. Думка")

О. Кобець

ДЕЩО З ІСТОРІЇ МОГИЛИ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

(Нотатки з пам'яти).

1)

В травні 1861 року, заходами українського громадянства, тлінні останки Великого Співця долі українського народу Тараса Григоровича Шевченка було перевезено, згідно з його заповітом, з далекого, туманного Петербургу до сонячного міста Канева, на Київщині. На Україну милу, до Дніпра ревучого, на лани широкополі, як бажав того поет.

Для перевозу останків небіжчика треба було труну залютувати в важку олов'яну домовину. І коли ця домовина прибула пароплавом із Києва до місця, призначеного для вічного упокоєння Великого Кобзаря — до міста Канева, сталася прикра затримка з перевозом домовини від причалу до Чернечої Гори, де приготовлено було могилу. Пароплав причалював на невеличкому острівці — за яких 200-300 метрів від твердого берега, — звідки вже був битий шлях у напрямі до Чернечої Гори — десь кілометр чи півтора від місця причалу.

Отже, тих 200-300 метрів було залито водою, хоч і не дуже глибоко, проте так, що домовину треба було водою перевозити. І тут виявилося, що ні один із рибальських човнів, наявних на березі, не в стані витримати тягару важкої олов'яної домовини. Годі було й думати, щоб перенести домовину на руках бродом. Тоді запрягли дві пари круторогих українських волів у високу чумацьку гарбу, і труну вирішили так везти до самої Чернечої Гори. Та, глибоко схвильоване звісткою про прибуття дорогих останків, населення міста Канева, яке суцільною масою засіяло беріг Дніпра, не дало волам далі трудитися. Щойно траурний повіз на волах ступив на суху землю, волів випрягли, юнаки й дівчата сами впряглися в важкого воза, і похід рушив повільною ходою до Чернечої Гори.*)

Панахиду правив протоієрей місцевого собору отець Мацкевич. І тут пролунала глибокозворушлива промова отця духовника, яка починалася словами: „Закотилося, браття мої, ясне сонце землі української", — промова, яку, як це не дивно на ті часи, виголошено було українською мовою, і яка викликала вибух нестримних ридань у величезному натовпі, що не міг уміститися в просторому приміщенні собору.

Сміливість отця протоієрея, з якою він ризикнув виступити із славленням співця і пророка українського народу рідною тому народові мовою, можна пояснити хіба безмежною пошаною до пам'яти генія українського народу з боку отця духовного. А може й тим, що це був 1861-й рік, рік, коли оголошено маніфест про скасування кріпацтва; рік, коли після воєнної поразки 1857-58 рр., московський царат ще почував що ґрунт під його ногами непевний; рік, коли вивольні магання пригноблених народів царської Росії виразно виявлялися по всіх закутках понурої тюрми народів загальним задоволенням, притлумленим хвилюванням, і загрожували небезпекою вибуху. Саме побоювання цього вибуху і примусило царя Олександра 1-го прилюдно заявити на зборищі дворян, що кріпацтво скасувати треба, бо коли „ми цього не зробимо згори, то кріпацтво буде знесене знизу", тобто самими народніми масами.

Уже два роки пізніше царський міністер Валуєв зухвало заявив, що ніякої української мови „нєт, нє было і нє будєт". І певно, що тоді, два роки після похорон Тараса Шевченка, можливо, й отець протоієрей не насмілився би був так демонстративно вживати української мови хоч би й над могилою Пророка українського народу...

Зараз таки після похорону, канівське населення самотужки, з власного почину, взялося насипати над домовиною Кобзаря високу могилу, на зразок могил козацьких, рясно порозкиданих по степах і ланах України.

Пеленами, хустинами, торбинками й кошиками носили люди — найбільше дівчата й юнаки, землю з ближчих урвищ-ярів, і день-за-днем виростала на Чернечій Горі висока могила, яку прикрасили простеньким, здається, дубовим, невисоким хрестом. Той хрест аж геть пізніше, десь років через 15-20, заходами українських громадян із Києва, зокрема, заходами і коштами професора Науменка, було замінено на високий, кількаметровий чавуновий хрест, пофарбований на-біло. Цьому хрестові судилося простояти на варті довічного спокою останків бентежного поета щось біля 50 років.

Про дальшу долю цього хреста, єдиного, впродовж півсторіччя, пам'ятника геніяльному поетові, згадаємо наприкінці цих нотаток. А тепер — про самий вигляд могили.

Розташовану на високій Чернечій Горі, що згодом стала зватися тільки „Тарасовою Горою", могилу Т. Г. Шевченка з тим білим хрестом видно було геть-геть за десятки кілометрів з Полтавських рівнин за Дніпром, і за кілька кілометрів угору — до села Селища й униз — до Прохорівки. Ціле літо Дніпром курсувало багато і пасажирських, і товарових пароплавів. І завжди, ще здалека, коли пароплави тільки наближалися до незабутньої могили, сотні й тисячі подорожніх-пасажирів заздалегідь вибиралося на відкриту палубу і з непокритими головами зустрічало й провожало місце упокоєння поета. Старі при тому побожно хрестилися, шепотіли тихцем молитви; розмови в гуртках завжди сходили на постать великого страдника народу, на його боротьбу за волю, за кращу долю народу. І це було чи не єдиним, а проте — надзвичайної сили й ваги — засобом агітації, засобом усвідомлення масами українського народу свого національного „я", засобом ознайомлення тих, хто досі не знав, за що боровся, до чого кликав віковою неволею приспаний народ, його Великий Пророк.

Тут таки творилися, чи пошепки переказувалися раніше створені і в скарбницях народнього духа переховувані, перекази-леґенди про Тараса. Про те, що в тій могилі і зовсім не Тараса поховали, а що то гора — то цілий склеп козацької зброї всякої, і що в важкій домовині, привезеній здалека друзями й прихильниками Батька Тараса — так само повно зброї. І що ту зброю, як настане час, розкопають онуки його й спрямують її проти вічних гнобителів народу — проти панів...

Могилу Т. Г. Шевченка почали масово відвідувати селяни і з близьких, і з далеких, і з найдальших околиць України.

Щоліта з далеких кінців і України і Росії, до Канева тяглися сотні дачників, що на ціле літо оселювалися на мальовничих передмістях Канева і постійно відвідували незрівняно-чарівне узгір'я з могилою Тараса Шевченка. І пароплавами приїздили — гуртками й поодинці, зупинялися на день чи два, відвідували могилу, залишали в книзі відвідувачів, яка постійно зберігалася в хатці при могилі, записи з висловами своїх почувань, пережитих в час одвідин могили і, свідомі виконаного громадського обов'язку чи сердечного прагнення, з новими настроями, з новими думами верталися до себе.

(Продовження буде)

*) Про це розповідала мені мати моєї матері, що сама брала участь у тому поході. — О. К.

Федір Дудко

ПИШЕТЬСЯ: „ТРАМВАЙ"–ВИМОВЛЯЄТЬСЯ „КОНКА"

Володимир Дорошенко в своїй статті „Наболіла справа" („Свобода", чч. 44-46) відважно виступив із рішучим протестом проти тої аномалії, що вже 25 років панує в нашій мові, а яка має назву „харківського" українського правопису. Цей фатальний правопис, після нав'язаної нам свого часу москалями „ярижки" з її „ятями" й „твердими знаками", був черговою спробою „старшого слов'янського брата" присилувати нас до неприродного передавання звуків української мови на письмі з метою наблизити наш правопис до московського й цим зніведювати письмові різниці в нашій і московській мовах. На цю єдинонеділимівську аномалію, позакулісово висунену Компартією і радянським урядом на науковому з'їзді в Харкові в 1927 році, на який про око були запрошені й деякі науковці і з Галичини (проф. В. Сімович, д-р І. Свєнціцький, проф. К. Студинський), погодились як члени з'їзду з Придніпрянщини (ану ж не погодься!!!), так силою факту й запрошені з Галичини гості, які були краплиною в морі підсовєтських учасників з'їзду і жадного впливу на його постанови мати не могли. Таким чином на обох Українах — Наддніпрянській і Галицькій — став обов'язувати від 1927 р. спільний, або, як його охрестили, „соборний" правопис, що до цього часу марно намагається набути серед нас права громадянства.

До 1927 року, як відомо, обов'язував у нашій мові фонетичний правопис, відомий під назвою „кулішівки". В основі цього правопису було правило: як вимовляєш, так знаками української абетки й пишеш. Вимовляється, наприклад, „фейлєтон", „льоґіка", „ґімназія", „клюб" „леґенда" і т. д., так ці слова й пишуться. Практичність фонетичного правопису полягає в тому що людина, яка знала мову „з вуха", вже правдиво могла передавати її й на письмі, чого не бачимо в інших мовах, де чується одно, а пишеться друге, або, як каже москаль: „Пішется трамвай, а виґаварівается: конка". Такою мовою є, як знаємо, англійська, де абетковий знак ніколи не відповідає звукові мови й де треба в кожному випадку знати, як те чи інше слово написати. Подекуди такими мовами є також французька (вимовляється, наприклад, „шато", „месьє", а пищеться: chateau, monsieur) та московська (пишеться: „кого", „логика", „телега", а вимовляється: „каво", „лоґіка", „телеґа" і т. д.).

Правда в фонетичному правописі, що обов'язував нас до 1927 р., існували деякі різниці на Придніпрянщині і в Галичині, але вони були дуже незначні і несуттєві. Головна відмінність полягала в тому, що придніпрянці вживали апострофа (п'ю, в'ю, з'їзд, м'яко), а в Галичині його не було (пю, вю, зїзд, мяко . . .). Але для кожного українця, звідки б він не походив, правопис з апострофом чи без нього жадних труднощів не робив. Розбіжність поглядів на вживання апострофа зводилася головним чином до того, що писати без нього легше, простіше. Проте ми аж ніяк не можемо погодитись із твердженням Вол. Дорошенка, немов би вживання апострофа в нашій мові є зовсім зайве й невиправдане. Якщо ми в засаді приймаємо фонетичність правопису, то мусимо віддавати в письмі всі тонкості вимови, в тому й павзальні. Це особливо важне для чужинців, що вивчають нашу мову.

Через заведення харківського правопису наша мова: м'яка і милозвучна, зазнала дуже великої кривди. Москаль, пишучи „гимназия", „логика", „календарь", вимовляє: ґімназія лоґіка, калєндарь' тимчасом звиклі органічно до фонетичного правопису наші люди почали фонетично відчитувати також написане за новим, харківським правописом. Виникло таким чином страшне калічення, викривлення, спростачення, вульґаризація наших слів через вимову. гимназія, гума, логика, календар, легенда, клуб, клас, план, Бетховен, Шерлок Холмс і т. д. Змосковщення таких слів, як „лампа" (хоч німці вимовляють: лямпе), „логіка" (хоч в грецькій мові звучить: „льоґос), „клуб" (замість: клюб), „ложа" (зам. „льожа") „клас" (зам кляса), „локальний" (замість льокальний) і т. д. породило в Західній Україні кілька зовсім оправданих мовних дотепів, як напр.: „Я пізнав вашу жінку в ложі (замість „льожі"), „ваші, паві, клуби (зам. „клюби") розвиваються зовсім добре" і т. д.

Особливо гидкі і неприродні для нашої мови є введені москалями в наш правописний лексикон німецька слова з московською транскрипцією звуку „ü": Мюнхен, фюрер, юберменш і т. д. Що добре і звикле для московського вуха, те зовсім не пристале для нас.

Щоб оборонитись від запропащення нашої мови, час може подумати про реставрацію у нас фонетичного правопису. Як і коли це перевести в життя, про це подумають наші вільні від пресії НКВД чи інших органів „старшого брата" наукові установи на еміґрації — ВУАН:НТШ. Науковий з'їзд, скликаний спеціяльно в цих цілях, виконав би історичну місію.

ПЕРЕСЕЛЕНЧІ СПРАВИ

Коли 1950-го року Конґрес переглянув акт 1948-го року про переміщених осіб, на державний департамент та на його консулярних урядовців покладено головну відповідальність за виконання цієї нової програми: 1) видати 18 тисяч віз польським ветеранам у Великій Британії; 2) 4.000 віз утікачам з Китаю; 3) 7.500 віз грецьким утікачам і 2.500 віз грецьким емігрантам, що їм належалось виїхати за відповідними квотами; 4) видати іміґраційні візи европейським втікачам в Европі поза Німеччиною, Австрією та Італією, так званим — позазональним утікачам.

Із цих чотирьох пунктів перші три виконано до 31-го грудня 1951-го року. (Нагадуємо, що ці три програми виконувала спочатку Комісія Переміщених Осіб — для осіб, що їх охопила міжнародна Організація для Втікачів (ІРО) в Західній Німеччині, Австрії та Італії, яка скінчила свою роботу 31 грудня 1951 р.).

Позазональні утікачі, тобто четверта група, за яку державний департамент несе відповідальність, цілком відмінна від усіх інших груп у багатьох відношеннях. Найперше, візи для цієї групи видаватиметься до 30 червня 1954 року. Щоб мати право на візу, люди, як позазональні утікачі, відповідно до акту про переміщених осіб, мусіли приїхати до даної країни чи місцевости в Европі поза Італією або американською, англійською чи французькою зонами Німеччини та Австрії між 1 вересня 1939 року та 1 січня 1949 року, а також довести, що вони особи европейського походження і втікли зі своєї батьківщини або з країни, де вони востаннє перебували, у наслідок вибуху другої світової війни. Вони також мають довести, що не можуть повернутися назад, боячись расових, релігійних чи політичних переслідувань, і що вони не були вже раз переселені до якоїсь іншої країни. Відповідно до закону, від 1 липня 1950 року до 30 червня 1954 року п'ятдесят відсотків непільгових віз має бути видано цим особам.

Треба зважити те, що, за актом про іміґрацію 1924 року, 50 відсотків кожної квоти для іміґрантів першої черги та 50 відсотків другої черги може залишитись невикористана частина віз, якщо квоти першої і другої черги іміґрантів досить великі. Інакше кажучи, 50 відсотків цієї частини кожної квоти, невикористаної для відповідної групи, можуть бути видані позазональним утікачам.

Шеф відділу видачі віз державного департаменту містер Л'Оро, рапортуючи 18 січня, сказав, що позазональним утікачам було видано коло 5.000 віз протягом минулих вісімнадцяти місяців. Із них найбільше, а саме коло 2.700 віз, дістали уродженці Польщі. За ними йдуть уродженці Чехословаччини, що дістали приблизно 680 віз. Крім того, чимало віз було видано уродженцям Угорщини, Литви, Совєтського Союзу, Югославії та Латвії. Було навіть два швайцарці, один француз, один британець і один ірляндець, що були зараховані до позазональних утікачів.

Містер Л'Оро сказав також, що всі квоти, які були в розпорядженні для видачі позазональним утікачам, розподілені поміж людьми Болгарії, Естонії, Угорщини, Латвії, Литви, Польщі, Румунії, Совєтського Союзу та Югославії. Кілька додаткових віз можна буде ще видати в березні цього року. Квотові нумери можна видавати з квот таких країх: Альбанія, Австрія, Чехословаччина, Данціґ, Німеччина та Італія.

Заяви про візи для осіб, що належать до катеґорії позазональних утікачів, можна подавати на підставі афідавіту про підтримку чи запевнення праці, помешкання та оплату переїзду від порту до місця майбутнього перебування в Злучених Державах і запевнення, що дана особа не потребуватиме громадської допомоги. Тоді, як ашуранси можуть видавати тільки американські громадяни, афідавіти про підтримку можуть видавати також і чужинці, що живуть в Америці. Афідавіти про підтримку чи запевнення про працю треба подавати безпосередньо американському консулеві, найближчому до місця перебування особи, що хоче дістати візу, але не до державного департаменту у Вашинґтоні. В аплікації американський громадянин має зазначити місце праці в Злучених Державах для особи, що її він хоче спровадити, а також американську громадську чи добровільчу організацію, що її право на переселення, поселення та допомогу іміґрантам визнає державний департамент. Для позазональних утікачів досить іменного ашуранса. Іменні ашуранси можна дістати або в організаціях, що допомагають переселяти чужинців, або у візовому відділі державного департаменту, Вашинґтон 25, Д. С.

ДОПОВІДЬ М. ДОНЦОВОЇ В Л.-М. КЛЮБІ

Ню Йорк. — З Літературно-Мистецького Клюбу повідомляють, що в найближчу п'ятницю, дня 14-го березня, там відбудеться доповідь п. Марії Донцової на тему: „Особисте в ліриці Лесі Українки". Доповідь відбудеться в приміщенні Клюбу при 149 2-го евеню о год. 7:30 ввечорі.

З МУЗИКИ

Виконавці в авторському концерті Рудницького

У концерті творів Антона Рудницького, який відбудеться в суботу 22-го березня в Карнеґі Рісайтел Гол у Ню Йорку, візьмуть участь славнозвісні українські й чужинецькі артисти. І так „Перший Струнний Квартет" Рудницького виконуватиме Шкляр-Квартет з Филаделфії, згл. з Канади. Назва цієї групи походить від назвиська трьох сестер Шкляр — скрипачки Гелен, Ольга й віолістка Мінна — українок, уроджених в Канаді, де вони, включно з четвертою сестрою, піяністкою Стельою, вславились своїми виступами від океану до океану, окремо й спільно, ще як зовсім молоденькі дівчата. Як струнний Квартет — в якому челісткою є молода американка Айлін Зурбруґ — Шкляр Квартет концертує від декількох літ з великим успіхом скрізь-усюди, перебуваючи постійно у Филаделфії. Спеціяльність Квартету — сучасна, нова музика.

Виконавцем „Концерту для віольончелі й оркестри" буде передовий портуґальський віольончеліст Фавсто Естевес, б. перший челіст-соліст Фільгармонічної Оркестри в Лісбоні. Після закінчення музичних студій як учень Павля Ґріммера у Віденській Муз Академії, і після блискучої концертової кар'єри в Европі, Естевес виступив з концертом у Ню Йорку вперше в 1946-ім році й з цього часу належить до ґрупи передових віольончелістів в Америці. Побіч постійного концертування Фавсто Естевес є ще й професором музики в унісерситеті Ратґерс і Музичній Консерваторії в Брукліні.

Угорська піяністка Аґі Ямбор, яка гратиме Рудницького „Сонату" для фортепіяна, всловилася в Европі своїми виступами — сольо і з симфонічними оркестрами — в усіх европейських країнах і столицях по цьому боці „залізної завіси". Приїхавши нещодавно до Америки її концерти тут мали такий успіх, що Комітет з рамени Об'єднаних Націй, влаштовуючи у Ню Йорку торжественний концерт з нагоди роковин смерти Шопена, як солістку-піяністку концерту запросив Аґі Ямбор. Не менша честь зустріла її зі сторони президента Трумана на якого запрошення Аґі Ямбор виступала з концертом у Білому Домі двократно. Цього сезону, як і минулого, ця знаменита піяністка грала, згл. ще гратиме, як солістка численних симфонічних концертів у Филаделфії, Бостоні, Вашинґтоні і т. д. Крім того Аґі Ямбор є головною професоркою найвищої кляси фортепіянової гри в Музичній Академії у Филаделфії.

Як одинокий виконавець вокальних творів авторського концерту Антона Рудницького виступить його дружина Марія Сокіл. Її ім'я відоме мабуть скрізь, де живуть українці, які цікавляться музикою. Як лірична прімадонна харківської й київської опери Марія Сокіл здобула собі славу на Наддніпрянській Україні; переїхавши на початку тридцятих років на цей бік кордонів підсовєтської України, вона здобула собі не меншу славу своїми безчисленними виступами в операх, концертах і радіях у Західній Україні, Польщі, Німеччини, Австрії, Чехії, прибалтійських державах і т. д. Врещті, приїхавши до Америки вперше в 1937-ім році вона своїми концертами — поверх 100 тут і в Канаді на протязі двох перших сезонів! — і виступами в американських операх в Шікаґо і Филаделфії, на радіо Нешенел Бродкестінґ Компані, своїми грамофоновими рекордами, і т. д. здобула собі популярність, якою ледве другий український артист гордиться.

Сам Антін Рудницький буде грати в своєму авторському концерті фортепіянову партію віольончельного концерту як і усіх вокальних творів у програмі.

Рівнорядність Німеччини

(Закінчення зі сторони 2)

Тяжкою 48 годинно-тижневою працею, з допомогою спеціялістів, яких мало в інших націях, застосувавши випробувану німецьку систему плянування, при відсутності страйків і під владою тактовних окупантів і стабільного власного уряду, Західня Німеччина виказує надзвичайні осяги в ділянці продукції. В порівнянні до передвоєнного стану, Зах. Німеччина має на 100% більше електричної енергії, майже досягає рівня продукції сталі (перед капітуляцією 18 міл. тон річно, тепер 15 міл. тон річно, з можливістю продукувати в наступному році 20 міл. тон сталі), досягаючи передвоєнної продукції вугілля (перед капітуляцією із Саарщиною 138 міл. тон річно, тепер без Саарщини 126), підвищивши продукцію машин і авт на 86%, інших промислових предметів на 41%. Німеччина недомагає тільки в одній ділянці — прохарчування, що і є причиною намагань виповнити цю недостачу торгівлею із країнами під червоною контролею. Сьогодні Німеччина мусить імпортувати 1/3 харчових продуктів.

Безробіття, що осягнуло цифру 1,7 мільйонів та постійний наплив втікачів із Сходу, комплікує положення та все ж, стосуючи методи соціяльного забезпечення і соціяльних програм; Німеччина поволі дає собі цим раду, включаючи безробітних до системи відбудови країни і підприємств, які незабаром почнуть працювати. З хвилиною творення військових частин для армії ген. Д. Д. Айзенгавера, велике число молодих німців знайде пристановище і забезпечення. Тоді, 800,000-ний приріст німецького населення не буде страшний для бонського уряду.

Здецентралізований уряд Зах. Нім. Федеративної Республіки являється на багато стабільніший, ніж уряди у сусідній Франції, які від хвилини закінчення другої світової війни мінялися вже 17 разів. Механіка урядового правління в зах. Німеччині подібна до Англії, партійництво в ній — до французького. Комунізм, проте, в Німеччині — слабий, не страшні, хоч із великими претенсіями і зростаючими впливами німецькі націоналістичні організації, Використовуючи парляментарну систему, покликуючись на голос і волю народу, Зах. німецький уряд зумів видобути від Заходу низку концесій і навіть відібрати Гельґолянд. Цією самою методою Німеччина домагається повороту до неї Саарщини, що має життєве для неї значення. Оця кістка незгоди, Саарщина, і є сьогодні найбільшою перешкодою до повного порозуміння між Францією і Німеччиною.

Зростаючи в силу і на значенні, Зах. Німеччина стає суверенною державою, дійсним партнером Заходу.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

МОЛОДІ ПИСЬМЕННИКИ

Протягом п'ятьох днів у Києві продовжувалася „нарада молодих письменників". Доповідали О. Корнійчук про роботу з молодими письменниками та М. Стельмах про літературні об'єднання. Забирали голос „молоді автори Золотухін, Демерджі, Ривлін, Шутов та Панько.

ТЕОРІЯ ДЛЯ ПРАКТИКИ

У Львові розпочав роботу десятиденний семінар перших секретарів райкомів партії в області. Запроєктовано навчання „партійного будівництва, теорії марксизму-ленінізму та про міжнародне становище".

(„У. Д.")

ВІСТІ З ТОРОНТА

З НІЧОГО ПІВМІЛЬЙОНА ДОЛЯРІВ

(8-мі річні збори Української Кредитової Спілки в Торонті).

10. лютого 1952 відбулися в домі УНО в Торонті 8-мі з черги Річні Загальні Збори Української Кредитової Спілки, яка була перед 8-ми роками заложена кількома ентузіястами при філії УНО в Торонті, як перша установа цього роду. Її ціллю було: приймати ощадности та уділювати позички своїм членам, якими може бути кожний національно думаючий українець,-ка.

Сьогодні Українська Кредитова Спілка зі своїм відділом при філії УНО на Вест Торонті начислює 1050 членів (число стало зростає!), а її фінансовий звіт за останній рік 1951 виказує суму долярів 554,951.80. В тому році уділено позичок 242 членам на суму біля 300 тисяч долярів, чим уможливлено їм набути власні хати, торгівлі, ресторани та інші підприємства.

Загальні Збори рішили надвишку в сумі 450 долярів уділити на добродійні цілі, яку то суму Дирекція Спілки з Контрольною Комісією та Кредитовим Комітетом розділила в такий спосіб: 150 дол. для Інвалідів; по 75 дол. для НТШ і ОУКО (Осередок Української Культури й Освіти в Вінніпеґу); по 50 дол. для УВАН, УВУ і УТҐІ. У. К. Спілкою керують такі органи: Дирекція: голова В. Ситник, заступник, С. Савчукова, секретар і скарбник д-р І. Василенко, члени: В. Ковальчук і П. Ницівка; Контрольна Комісія: д-р С. Росоха, інж. С. Ґела і інж. О. Тарнавський; Кредитовий Комітет: П. Донець, Т. Хахула та І. Кавун.

З гаслом: Спільна праця для спільного добра! — розпочала Кредитівка девятий рік свого існування. Збори висловились за подвійнюванням її членства в 1952!

КОНТЕСТ ПОПУЛЯРНОСТИ В ТОРОНТІ

26. січня відбулося закінчення Контесту Популярности, завданням якого було зібрати кілька тисяч долярів на сплату довгу, гордости українців на американськім континенті, — Українського Національного Дому в Торонті. Королевою вийшла п-ні Евгенія Шелестинська, а княжнами пані: Віра Марко-Кемпе і Марія Романюк. Коронацію переводив голова ПЕ УНО на східну Канаду д-р С. Росоха, який з тої нагоди виголосив промову до понад 770 присутніх, між якими переважала молодь.

З КУЛЬТУРНО-НАЦІОНАЛЬНОГО ЖИТТЯ

В перших двох місяцях 1952 в Авдиторії УНО (Українського Національного Дому) відбувся цілий ряд концертів і театральних вистав, з яких треба відмітити Академію в пам'ять КРУТ, яку влаштувати спільно всі молодечі організації і вистави „Король Стрільців" І. Керницького (реж. Іван Гірняк) та оперу Аркаса „Катерину" (музичний провід проф. Туркевич, реж. П. Кемпе). Також вдалі були Концерт Колядок і щедрівок хору УНО „Боян" під пров. проф. Л. Туркевича та Академія в пам'ять Ольги Басараб.

РІЧНІ ЗБОРИ ВІДДІЛУ КОМІТЕТУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ В ТОРОНТІ

28. лютого відбулися чергові Річні Загальні Збори Відділу Комітету Українців Канади в Торонті за участи по 3-х делеґатів таких складових організацій цього Відділи: 1. Філія Українського Націоонального Об'єднання (УНО) — Торонто - місто, 2. Філія УНО, Торонто - захід, 3. Братство Українців Католиків (БУК) Торонто-місто, 4. БУК, Торонто-захід, 5. ПУК, Торонто-схід, 6. Союз Українських Самостійників (С. У. С.). 7. Український Відділ Канадійського Леґіону, 8. Осередок Братства Карпатських Січовиків, 9. Т-во Укранїських професіоналістів і підприємців, 10. Т-во Український Народній Дім, 11. Т-во „Просвіта", 12. Українська Робітнича Організація (УРО) і 13. Т-во Українських Учителів і Педагогів.

Зі звітів уступаючої Екрикутиви присутні довідалися про її велику працю в 1951, з якої на перше місце відбивається святкування 60 ліття українських піонерів, відсіч московській акції Керенського та ін. і комуністичним провокаціям в Торонті, влаштування кількох академій: 22. січня, УПА, ген. Чупринки та інші. Екзекутива приняла до складу Відділу дві нові організації: Відділ Української Робітничої Організації і Торонтонський Осередок Братства Карпатських Січовиків, який своєю активністю і конструктивно - творчою працею за останні три роки свого існування вибився на одно з перших місць торонтонського організованого життя.

Над звітами ровинулась жива дискусія, якої ціль була ще більше пожвавити працю Екекутиви Відділу для добра загально-української справи. До нової Екзекутиви вибрано: голова адв. Д. Штокал (БУК), 1. заст. голови д-р В. Муж (УНО), 2. заст. голови С. Кривоус (проф. і пром.), рекор. секретар Гр. Мазурик УНДім), фінанс. секретар І. Палка (УРО), скарбник І. Гуменюк (С. У.С.); Члени Екзекутиви: М. Цар (Карпатська Січ), В. Стойко (Просвіта), С. Віндик (Леґіон), І. Кучерепа (БУК); Контрольна Комісія: Т. Даниляк (УНО), Роман Рахманний (БУК) та А. Бабич (педаг.).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па.

Імпрези в лютому

Филаделфія має тепер неабияку атракцію. У кольосальному будинку мистецького музею відкрито виставку „Мистецьких скарбів Австрії", для якої експонати відступив австрійський уряд із австрійських музеїв. На виставці твори мистців світової слави — все те, чим пишалась колись цісарська Австрія і що тепер становить чи не найбільше багатство цієї країни. Вистава ця гідна уваги, бо ж навіть ті, хто мав нагоду побувати в Австрії, напевно не мали нагоди бачити усіх тих мистецьких цінностей.

Замість традиційного Свята Державности, відбулось у Филаделфії Маніфестаційне Віче. Головним промовцем на цьому вічу був сенатор Армстронґ — той самий, що в попередньому році підсунув Громикові мапу концентраційних таборів у Совєтському Союзі. Крім нього промовляв теж ДіПі Комішенер О'Конор і інші американські, як теж українські промовці. Були теж виступи представників інших поневолених большевиками народів.

Роковини бою під Крутами відсвяткувала Филаделфія двома академіями. Одну влаштували організації молоді: ОДУМ і ОДВУ, як теж інші організації. Головну доповідь про історичні події під Крутами і їх значення для України виголосив студент Попов, який закликав теперішню молодь до науки і здобуття знання, щоб у відповідний час послужити своєму народові. Були й інші промови, між ними представника Об'єднання колишніх українських вояків, як теж і врочиста концертова частина. Другу академію в роковини Крут улаштував СУМ і споріднені організації молоді. Академія мала характер маніфестації.

Велику діяльність від перших днів свойого існування проявляє филаделфійська читальня, яку відкрив Відділ ЗУАДК. Кожного вечора у привітних кімнатах читальні засідають филаделфійці, чи то прочитати газету, чи то розважитись за шахами або просто гутіркою. Кожної неділі в читальні спеціяльні доповіді-гутірки. Першу доповідь на тему читальняного життя в краю виголосила редакторка жіночого журналу „Наше Життя" п. Л. Рудик-Бурачинська. Після доповіді була жвава виміна думок на порушену тему і згодом товариська гутірка за чаєм. Наступна неділя була віддана „Зустрічі з колишніми вояками Дивізії". Слово від дивізійників виголосив ред. Олег Лисяк. Товариська гутірка була переплітана співанням народних і вояцьких пісень. Останньої неділі виступив ред. М. Дольницький із політичним оглядом, демонструючи короткі фільми з подій історичного значення останнього десятиріччя. Головну увагу притягнули кольорові знимки із Кореї; їх зробив і привіз наш вояк, що саме повернувся із корейського фронту. Усі недільні вечорі в читальні втішаються великою фреквенцією. На кожному сотня учасників

Коли ми вже згадуємо доповіді, відмітити треба доповідь у Літературному Товаристві визначного поета Тодося Осьмачки на тему: „Роздоріжжя нашої літератури" (виголошена теж у домівці читальні). Доповідь порушила дуже актуальну проблему втечі українських письменників від народу, чи то в рідному краю, чи то на чужині. Доповідач поділив усю світову літературу на три періоди: Гомер, Шекспір, Гюґо і прирівнав до тих етапів українське письменство. На його думку наша література здобула етап Гомера, завдяки Шевченкові, але дальше не пішла. Поет цінить і вірить лише в літературу, яка говорить про народ і за народ. Оригінальні думки, висловлені в яскравий образовий спосіб, дали кільком десяткам слухачів багатий матеріял до думання.

Річні збори відбув филаделфійський відділ „Самопомочі". Збори не виказали великого зацікавлення, бо — не зважаючи на тисячку членів цього відділу — на зборах участвувало не багато більше п'ятдесяти осіб. Цей відділ закупив останнім часом власний дім.

У Филаделфії погоріла православна церква, яку недавно спромоглась купити православна громада головно новоприбулих українців.

Т.

Доклад в читальні ЗУАКД

В неділю, дня 2 березня ц. р. відбувся в Читальні ЗУАДК у Филаделфії цікавий доклад ред. М. В. Дольницького п. н. „У крутіжі подій", в якому докладчик розказав про найновіші події в світі, обговорив ситуацію в Кореї, подав низку цікавих позакулісових і мало відомих фактів із царини закордонної політики різних держав, заторкнувся питання Японії, Еспанії, дав картину сучасної Зах. Німеччини тощо. Доклад свій ред Дольницький ілюстрував цікавими фільмами з років 1939 і 1942, щоб дати змогу присутнім порівняти політичну ситуацію в світі сьогодні та колись. Врешті показав та описав фільми з капітуляції Німеччини і Японії. Атракцією вечора були кольорові картини кинені на екран з Кореї, що їх знімав та привіз з собою недавно повернувший з Кореї корп. Зенон Дольницький, що особисто висвітлив ці картини.

Не зважаючи на довжину викладу, що було спричинене показом фільмів і картин, присутні, які вщерть наповнили залю Читальні, вислухали докладу з великим зацікавленням. Після докладу господарі Читальні з панею О. Штогрин на чолі приймали присутніх чаєм і тортами; при милій гутірці присутні провели ще один милий вечір.

Читальня ЗУАДК виконує ось так культурну роботу та дає змогу громадянству Филаделфії проводити вечорі в милій атмосфері. Не диво, що користується вона щораз більшою популярністю та що кожночасно щораз більше громадян з'являється на її Сходини, під час яких кожної неділі в год. 5:30 відбуваються цікаві короткі доклади і реферати з різних ділянок.

Марк Он-о

ЗА НАЙКРАЩУ ПИСАНКУ!

В кожному місті Америки, де живуть українці, вже пишуться писанки. Бо всюди є здібні жінки, що привезло це вміння з дому, або тут його навчилися. Українська писанка вже є широко знана в американському світі: її подивляють і за нею всюди питають.

Союз Українок Америки здавна піддержував та заохочував своїх членок до плекання цієї галузі нашого народного мистецтва. Вона розвинулась так, що маємо вже цілі ряди вправних писанчарок. Та праця їх — хоч дрібна і мозольна — замало признана. Замало знаємо про осяги кожної з них, які впроваджують наш орнамент у широкий світ.

Тому й Союз Українок Америки розписує конкурс на найкращу писанку! Запрошуємо взяти участь у нашому конкурсі всіх, що пишуть писанки. Із присланих писанок влаштуємо в передсвяточному часі виставку і на ній жюрі, зложене з мисткинь, призначить три нагороди. Перша нагорода 15 дол., друга нагорода 10 дол., а третя нагорода книжка „Дух Полум'я" Лесі Українки.

Щоб оцінити працю писанчарок, треба оглянути щонайменше три її писанки. Тому всі, що бажають взяти участь у конкурсі, повинні надіслати таку кількість у доброму опакуванні до Централі Союзу Українок Америки, 866 N. 7th Street, Philadelphia, Pa.

Нагороджені зразки будуть сфотографовані, а вислід конкурсу буде проголошений у святочних числах газет. Прохаємо зголошуватись! Цей конкурс допоможе нам відзначити найкращі писанки в Америці та висказати признання тій, що їх виконала.

Олена Лотоцька, голова Союзу Українок Америки,
Марія Григорець, реф. нар. мистецтва.

● **У федеральнім дистриктовім суді у Вашинґтоні** видано заочний присуд проти колишнього офіцера в повітряних силах китайських націоналістів, ген. П. Т. Мов. Він дістав на видатки від ген. Чан Кай-Ші 7,000,000 дол., а тепер має їх звернути. Мов твердив, що він не обов'язаний виправдатися з цих грошей перед Чаном, одначе на суді не явився.

● **Найвищу нагороду за талант** дістав 17-річний студент Карл Г. Мюнч з Іванстон, у стейті Ілиной, за відкриття, як робити товстими кури. Нагороду висотою 2,800 дол. визначило підприємство Вестінґгавс Електрик. Другу нагороду, висотою 2,000 дол. дістав 18-річний студент Роберт Т. Браден з Принстон, Н. Дж., за математичну

● **Федеральная влада злагіднила обмеження** на матеріял, що має бути вжитий на будову шкіл, мешкань і шляхів. Будова нових мешкальних домів була досі обмежена до малих, одноповерхових домиків.

● **Посадник Єрусалиму, — Шльома З. Шраґай, приїхавши до Ню Йорку,** виголосив по гебрейськи промову до посадника Імпеллітері. З нюйоркської ратуші маяли американські й ізраїльські прапори.

● **300 осіб затруїлося хлібом у місцевості Кампінас,** недалеко Сан Павльо, у Бразилії. Люди виздоровіли, товпа напала на пекарню, де був хліб спечений.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СТ. ДЖОЗЕФ, МО. — Квартальні збори Тов. Запорозька Січ, від. 355, відбудуться в неділю, 16. березня, зараз по другій Сл. Божій. Уряд просить членство явитись на збори і заплатити вкладку так, щоб секр. не ходив по хатах. Є також деякі справи до вирішення, що остались з попереднього мітінґу. — Уряд.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Зап. Січ, від. 371, відбудуться в пятницю, 14. березня, в год. 8. ввечорі, в Січовій салі при 12. вул. і 18. Евеню. Проситься членів приходити на збори і платити свої вкладки на зборах відділу. — А. Змий, предс.; Ю. Баранюк, секр.; П. Заболоцький, кас.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Квартальні збори Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 220, відбудуться в суботу, 15. березня, в год. 7:30 ввечорі, в параф. галі, 4950 So. Paulina St. Всі члени мають обовязково явитись, бо є важні справи до вирішення. Довгуючі члени, як не вирівняють своїх довгів, будуть суспендовані. — Г. Гаврилюк, предс.; Е. Блідий, кас.; Г. Гарасим, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, відбудуться в неділю, 16. березня, в год. 12-ій вполудне, у салі при 2250 В. Кортез вул. Проситься всіх членів прийти на збори і вирівняти вкладки. Дальше повідомляється членів про зміну адреси секретаря, яка є: Dmytro Kohut, North End Ave. and Illinois St., Elmhurst, Ill. Tel. Elmhurst 5219-J. Пригадується членам, що треба конечно приходити на збори і платити вкладки, бо інакше будуть суспедовані. Секретар не буде ходити по хатах та збирати вкладки. — І. Маґас, предс.; Д. Когут, секр.

ЕМБРІДЖ, ПА. — Повідомляється членів Бр. св. Василія Великого, від. 161, що місячні збори відбудуться в суботу, 15. березня, в годині 7. ввечорі, у власній салі. Всі члени, місцеві і позамісцеві, обовязані прибути на збори, бо маємо важні справи до вирішення. — Уряд.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Бр. св. О. Николая, від. 369, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. березня, в год. 4:30 пополудні, в церковній галі. Проситься всіх членів прийти на збори в означений час і заплатити свої місячні вкладки. — М. Куба, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Заряд Сестр. Благовіщення, від. 125, повідомляє членів, що наступні збори відбудуться в понеділок, 17. березня, в год. 7:30 ввечорі, в Союзовім Домі при 843 N. Western Ave. Обовязком членів є прийти на ці збори. — П. Воднарчук, предс.; П. Яворська, кас.; І. Подола, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. У. Н. Дому, від. 316, відбудуться 13. березня, в Тов. Домі, 831 Джозеф Евеню, в год. 8. ввечорі. Проситься усіх членів прибути на означений час. — П. Ковтун, гол.; В. Гнатків, кас.; В. Гавриляк, фін. секр.; В. Іванців, рек. секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — Тов. Запорозька Січ, від. 325, повідомляє, що квартальні збори відбудуться в пятницю, 14. березня, в 8. год. ввечорі. Буде звіт контролі за минулий рік, а також будуть роздані тікети на пікнік. Довгуючі члени мусять вирівняти довги, бо інакше будуть суспендовані. Приведіть зі собою нових членів і впишіть до Тов. і Союзу. — В. Возняковський, предс.; М. Поврозник, кас.; П. Малицький, фін. секр.; І. Гавришко, рек. секр.

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ І СПІВВЛАСНИКАМИ 12-ЦЯТИ МІЛЬЙОНОВОГО МАЙНА ОРГАНІЗАЦІЇ

✝

В першу річницю смерти нашої найдорощої Мами і Бабусі
СОФІЇ З КОЗЛОВСЬКИХ
ЛИЦИНЯКОВОЇ
відправиться **ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ** в неділю, дня 16. березня 1952, в год. 8:45 в церкві св. Юрія (в Каплиці) в Ню Йорку, 22 Е. 7-ма вул.

Діти, Внуки і Правнуки.

ТАРЗАН, ч. 2787. „Сезаме, відчинися".

„Отаму згадав про вихід" — сказав Тарзан. „Шукайте за якимбудь отвором".

— Тарзан присів поруч великої гладкої каменюка. Коли натиснув її на пробу вона подалася назад.

— „Тунель", шепотів Тарзан. „Це мусить бути отвір, про який Отаму думав. Я йду перший, тримайтеся разом. Отаму сказав, що можемо попасти в небезпеку. Ходіть за мною".